

Landelijke Kennistafel Onderzoekend en Ontwerpend Leren

10 juni 2020

Een bijeenkomst volgens de 'coronaregels'; het is even wennen voor de organisatoren en voor de twintig deelnemers van de Landelijke Kennistafel Onderzoekend en Ontwerpend Leren (OOL) die 10 juni naar De Zalen van Zeven in Utrecht zijn gekomen. Na maanden van online bijeenkomsten, ZOOM-vergaderingen en webinars, bezoeken velen van hen voor het eerst weer een 'echte' fysieke landelijke bijeenkomst. Misschien was de productiviteit in deze bijeenkomst daardoor zo groot? In ieder geval belemmerde de anderhalve meter afstand de deelnemers van de Landelijke Kennistafel OOL niet om in vier uur tijd flinke stappen voorwaarts te zetten.

Even opfrissen

De deelnemers zagen elkaar voor het laatst in februari jl. Door alles wat er in de tussentijd in de wereld is gebeurd, lijkt het een eeuwigheid geleden. Omdat de bijeenkomst in april als gevolg van het coronavirus moest worden geannuleerd, is het goed om de context en het doel van de kennistafel eerst even op te frissen; temeer daar er een aantal nieuwe mensen is aangeschoven. In zijn welkomstwoord licht technisch voorzitter Reinoud de Vries het hoe en wat van de kennistafel daarom kort toe:

De Landelijke Kennistafel Onderzoekend en Ontwerpend Leren is, samen met drie andere kennistafels¹, één van de zeven zogenoemde 'bouwplannen' van de ontwikkelagenda '[Lerend onderwijs voor een Lerend Nederland](#)'² die vorig jaar april is gelanceerd door onder andere de VO-raad en de PO-Raad. De ontwikkelagenda wil onderzoek en onderwijs met elkaar verbinden om zo de kennisinfrastructuur van het onderwijs te versterken en te komen tot onderwijsontwikkeling en -innovatie.

De kennistafel is een mooie manier om dat te bewerkstelligen, omdat onderzoekers en professionals uit de onderwijspraktijk hier samen inventariseren wat werkt, in dit geval als het gaat om onderzoekend en ontwerpend leren. Wat werkt volgens onderzoek? En wat werkt in de praktijk? Die informatie wordt hier, aan deze kennistafel, samengebracht. De kennistafel ontwikkelt dan ook geen nieuwe kennis, maar is in de eerste plaats gericht op kennisbenutting. Er is namelijk al ontzettend veel kennis over onderzoekend en ontwerpend leren beschikbaar.

Meer dan een startpagina

Dat bleek ook tijdens de vorige bijeenkomst, toen de deelnemers een eerste inventarisatie maakten van mooie praktijken, projecten, onderzoeken, publicaties en materialen over de twee thema's die centraal staan bij de Landelijke Kennistafel OOL: nieuwsgierigheid en professionalisering. Die eerste brainstorm in februari leverde al een enorme berg informatie op. De komende maanden zal deze

---

¹ Naast de Landelijke Kennistafel OOL, zijn er de kennistafels 'Geletterdheid', 'Gepersonaliseerd leren met ICT' en 'Onderwijs aan nieuwkomers'

² Er zijn zeven bouwplannen: 1) De Kennistafels, 2) Toegang tot wetenschappelijke literatuur, 3) Samen onderzoeken, 4) Ontmoet een onderzoeker, 5) Borging van kennis en onderzoek in een onderwijsorganisatie, 6) Landelijke en regionale R&D agenda, en 7) Leergang onderzoekmatig leiderschap.

inventarisatie worden vervolgd. Maar hoe kunnen we de beschikbare kennis, producten en praktijken het beste ontsluiten? Hoe zorgen we ervoor dat het onderwijsveld – scholen, besturen, schoolleiders en leerkrachten – daarvan kan profiteren? Die vraag staat vandaag centraal.

Het projectteam van de kennistafel heeft al wat voorwerk gedaan, vertelt inhoudelijk voorzitter Juliëtte Walma van der Molen. Dat de informatie moet worden gedeeld via internet, een website, ligt voor de hand, maar de uitdaging is te komen tot een structuur die het materiaal op een werkzame en betekenisvolle manier ordent en vindbaar en toegankelijk maakt voor het onderwijsveld. Het is de bedoeling te komen tot een structuur die inhoudelijk richting geeft, en dus meer is dan een grabbelton of een startpagina.

Over dat vraagstuk heeft het projectteam zich de afgelopen tijd gebogen. Ook is nagedacht over een passende ‘vlag’ voor het geheel, een slogan/titel die aanspreekt en die de lading dekt. De projectgroep legt de ideeën, die zeker nog niet in beton zijn gegoten, voor aan de deelnemers. In het kort:

Weten Wat Werkt

- *Weten Wat Werkt*; dat is de naam van de kennistafel, de vlag waaronder de opbrengsten worden gepresenteerd. Deze titel én het inmiddels ontworpen logo kunnen eventueel ook worden gebruikt door de andere kennistafels.

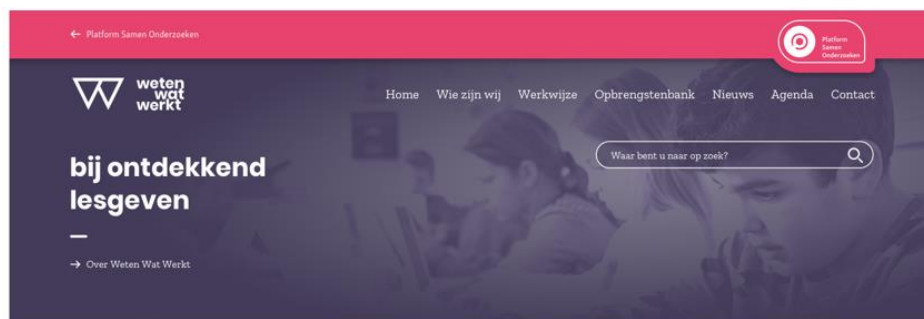
- Er zijn drie suggesties voor een ‘ondertitel’:
Weten Wat Werkt *bij ontdekkend lesgeven*
Weten Wat Werkt *bij leren ontdekken*
Weten Wat Werkt *in de ontdekkende school*

Omdat de term ‘Onderzoekend en Ontwerpend Leren’ nogal een mond vol is, wordt voorgesteld om deze term in dit kader niet te gebruiken. Dekt het woord ‘ontdekken’ de lading voldoende? De deelnemers worden opgeroepen om aan te geven welke ondertitel hun voorkeur hebben of om na te denken over alternatieve ondertitels.

- De website wordt als eigenstandige site ‘opgehangen’ aan de website van het [Platform Samen Onderzoeken](#) die recent is gelanceerd door de NRO en de PO-Raad. Ook de andere kennistafels kunnen hier eventueel een plaats krijgen.
- De structuur van de website:
Bij de twee thema’s van de kennistafel – nieuwsgierigheid en professionalisering – worden verschillende aansprekende, betekenisvolle subthema’s (visueel worden het ‘tegeltjes’) bedacht, waarmee de content inhoudelijk wordt geordend, bijvoorbeeld:
Wat is dat eigenlijk, nieuwsgierigheid?
Het belang van verwondering en vragen stellen
Misconcepten van kinderen over nieuwsgierigheid

Nieuwsgierigheid

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec vitae lorem consequat ex feugiat feugiat ac vitae eros. Nulla blandit magna ut iaculis pharetra. Mauris sit amet diam sed mauris congue sollicitudin ac accumsan dui. Donec mi diam, lobortis eget feugiat eget.

Onder elk ‘tegeltje’ komt een inleidend tekstje te staan en vindt de bezoeker praktijkvoorbeelden, wetenschappelijke kennis, interviews, materialen, filmpjes e.d. Het is zaak om zorgvuldig te selecteren, want alleen het beste – wat werkt – krijgt een plaats op de website van de Kennistafel OOL.

Tegeltjes

De voorstellen vallen bij de deelnemers van de kennistafel in goede aarde. Ze leiden ook tot vragen, opmerkingen en gesprek. Zo komt bijvoorbeeld de doelgroep aan de orde. Het feit dat ook schoolleiders en -bestuurders tot de doelgroep behoren, pleit ervoor om als ondertitel niet te kiezen voor ‘ontdekkend lesgeven’, zo merkt een deelnemer op. Dat legt teveel nadruk op de leerkracht.

Juliëtte nodigt de deelnemers uit om een start te maken met de invulling van de website: welke 'tegeltjes' zouden een plek moeten krijgen op de site? En kennen de deelnemers, aanvullend op de opbrengsten van de vorige bijeenkomst, nog kennisbronnen en materialen die een plek op de website moeten krijgen? In vier groepen gaan de deelnemers hiermee gedurende anderhalf uur aan de slag, twee groepjes buigen zich over het thema 'nieuwsgierigheid' en twee over het thema 'professionalisering'.

“Alleen het beste – wat werkt – krijgt een plaats op de website van de Landelijke Kennistafel OOL”

Dat levert een grote hoeveelheid suggesties en ideeën op, zo blijkt in de plenaire uitwisseling aan het slot van de bijeenkomst. Bij het thema nieuwsgierigheid komen bijvoorbeeld de volgende suggesties: 'Tegemoetkomen aan nieuwsgierigheid én de leerdoelen halen', 'Nieuwsgierigheid opwekken; hoe doe je dat?', 'Nieuwsgierig naar de omgeving; hoe betrek je die?' en 'Hoe organiseer ik mijn school zodat kinderen nieuwsgierig worden?' De groep die zich buigt over het thema professionalisering presenteert tegeltjes zoals: 'Thematisch werken', 'Doorgaande leerlijn', 'Het belang van kennis', 'OOL combineren met kernvakken'.

De projectgroep neemt de flappen met suggesties mee en gaat de komende tijd verder met de content en de structuur van de website. Juliette nodigt alle deelnemers van de kennistafel uit, ook wie vandaag niet aanwezig kan zijn, om daarvoor input aan te leveren. Zowel suggesties voor de content (producten, publicaties, materialen op het gebied van OOL) als suggesties voor 'tegeltjes' (subthema's 'nieuwsgierigheid' en 'professionalisering') kunnen worden gemaïld naar:

mail.jwvdm@gmail.com